

налите деца. Така всички имат определени контакти не само вътре в семейството и групата, но и с околните.

Просенето, лекуването, баенето, гадаенето, врачуването, правенето и развалянето на магии е традиционно женско занятие. С тези дейности, извършвани в макрообществото, циганките/ ромките ежедневно и ежечасно общуват с околното нециганско население. Съвместното съжителство с българите през столетията води и до заимстване от циганите на редица елементи от магическите представи, вярванията, обредните и лечебните им практики. Някои от тях те съхраняват и десетилетия след като са забравени от българите. И в миналото, и сега обекти и субекти са хора и от двата етноса, които взаимно се възползват.

Контактите и взаимоотношенията между циганите/ ромите и околните особено тясно се преплитат в развлекателната сфера. Дресирането и разиграването на животни, музиката, танцът, проституцията са специфични заетости, които ги поставят в определена позиция от една страна в обществото, а от друга – в собствената общност.

Чрез редица свои занятия циганите/ ромите запълват в определена форма и степен свободни ниши в стопанската инфраструктура. Извършват специфични дейности и услуги, пространството на част от които е сравнително ограничено, други имат сезонно търсене, а някои отмират с промяна в социално-икономическата обстановка и начина на живот. Трети, като поддържане на хигиената на обществени места, с урбанизацията и разрастването на градовете придобиват масовост сред етноса. Едни се извършват само от мъже, а други – и от мъже, и от жени. Като помощници в някои се включват и децата.

Циганите/ ромите, въпреки че живеят в едно сравнително затворено общество в рамките на населеното място, в много случаи са неделима част от ежедневните радости и проблеми на околните. Тук отново на някои места циганинът/ ромът е сам в мъжката компания на околните, а на други – заедно с жена си.

Колкото и закостенели да са социалните взаимоотношения между половете в циганската/ ромската общност, модерното време налага и в тях своите промени. Все повече млади мъже и жени, съхранявайки и развивайки собствената си етническа идентичност, търсят ново място в обществото и поемат житейски път, различен от този на предните поколения. Намират смисъл в учението, за да имат престижни професии; създават семейства с равнопоставен партньор. Приспособявайки се към новите условия, като с това по необходимост се дистанцират от традиционния бит, все по-често младите жени се докосват до исконни човешки права, непознати им дотогава – правото на любов и на житейски избор за бъдещето.

Джендър отношенията в ромския етнос през последните десетилетия се преплитат между патриархалността и съвременността...